תלמוד בבלי · אחרונים · חמדת שלמה

חמדת שלמה על ביצה

רבי שלמה זלמן ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חמדת שלמה על ביצה

רבי שלמה זלמן ליפשיץ

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חמדת-שלמה-על-ביצה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף יב 4
א 4
ב 4
ג 5
ד 6
ה 6
ו 7
ז 8
ח 8
ט 9
י 9
יא 10
יב 10
יג 10
יד 11
טו 11

דף יב.

סוגי' מתוך

א

עיין בס' פ"י הקשה על תוס' דכתבו בפשיטות דשלמי נדבה לב"ש אינו לוקה והקשה טעמא מאי כיון דלית לי' מתוך ונדחק בישובו, והנה מ"ש משום הואיל וראוי לשלמי שמחה לענ"ד ליתא, דנהי דיוצא בהם ידי שמחה, אבל עיקר שחיטתו צריך להיות לגבו' רק אח"כ משולחן גבו' זכה וממילא הואיל ויש לו בשר שלמים יוצא ידי שמחה אבל עיקר שחיטתו צ"ל לגבו', וכיון שכן עדיין תיקשי הו"ל ללקות משום דמשולחן גבו' קא זכה, ולענ"ד נראה דנהי דאסור לשחוט שלמי נדבה בשבילו רק עיקר כוונה צ"ל לגבו' וע"כ אסור לשחטו ביו"ט, מ"מ אי אפשר ללקות שיכול לומר כוונתי הי' לצרכי ולא גרע משוחט קדשים לשם חולין דכשר, וא"ל לפמ"ש תוס' במבשל גה"נ אף שדעתו לאכלו לא הוי רק צורך קצת הואיל ואסור לאכלו א"כ ה"נ נימא לב"ש דל"ה רק צורך קצת כיון דאסור לשחטו בשביל עצמו, וכיון דלית להו מתוך הו"ל ללקות לב"ש, אמנם נראה פשוט דה"ט, דל"ה רק צורך קצת, דבשעת בישול עדיין אינו ברור שיאכלו ואפי' בדעתו שיאכ' בודאי אולי ימלך ולא יאכלנו הואיל ואסור לאכלו משא"כ בשוחט שלמי נדבה בשביל עצמו דודאי מותר לאכלו אח"כ וכיון שכוונתו בשעת שחיטה בשביל עצמו נהי דאסור לעשות כן מ"מ חילול יו"ט ל"ה כיון דעשה בשביל עצמו כן נ"ל ברור:

ב

עיין רש"י ואף ר"י סבר במתוך גרסי' פליגא כו' וירמי' הי' מזהירן על השבתות שהם חמורי' ולוואי ישמעו, עי' מוהרש"א ומוהר"ש שדברי רש"י תמוהים דק' דלמא על יו"ט לא הי' מזהירם משום מתוך, ולענ"ד תמו' יותר למה לא פי' רש"י כן ברב יוסף דסבר במתוך פליגא הו"ל לפרש כן, ויותר ק"ל מאי בעי רש"י כלל בזה דע"כ אין זה קושיא אלימתא מקרא דירמי' דא"כ תיקשי לב"ש אף לרבה דס"ל טעמא דב"ה מקרא דירמי' איך מיישב ב"ש וא"כ כמו דצריכן לתרץ לרבה אליבא דב"ש ה"נ ניישב אליבא דר"י ור' יוחנן אליבא דכ"ע וצ"ע:

אמנם נלע"ד ליישב דרש"י ס"ל כיון דרבה מקשי בכח ממאי דבמתוך פליגא דלמא בעו"ה לשבת ואין עו"ה ליו"ט כדכתיב והיינו משום דיותר מסתבר לי' דפליגא בעו"ה מלומר דפליגא במתוך שהיא סברא מחודשת וקשה מנ"ל לב"ה הא ועי' במג"ש שעמד בזה מנ"ל לומר מתוך וע"כ מסתבר לי' לומר בעו"ה פליגא וגלי לן ירמי' דאין עו"ה ליו"ט וטעמא כמ"ש תוס' דהוצאה הוי מלאכה גרועה ותי' לי' ר"י דע"כ לא פליגא בעו"ה דא"כ ליפלגו

באבנים רק במתוך פליגא, אמנם עדיין י"ל דפליגא רק במתוך של הוצאה מקרא דירמי' ולא בא ר"י ליישב קושי' רבה לגמרי על ר"י בר אבדימי רק לסתור תירץ רבה, וכן משמע לשון מתקיף לה ולפי זה א"ש קרא דירמי', אמנם ר"י דאמר הבערה ובישול אינה משנה ומוכח דאפי' בהבערה ובישול ס"ל מתוך ע"כ לאו מקרא דירמי' נפקא לן דא"כ מנ"ל בשאר מלאכות מתוך, וזהו כוונת רש"י במתוך גרסי' פליגא והיינו דל"ג במתוך שהותרה הוצאה לצורך כמו ברב יוסף דא"כ הוי משמע דפליגי רק בהוצאה ובאמת לר"י פליגי אף בשאר מתוך, והקשה רש"י באמת מנ"ל להמציא דב"ה ס"ל מתוך בכל מקום כיון דאין לנו ראי' בזה, נהי דמוכח דס"ל מתוך בהוצאה דלמא דווקא בהוצאה ס"ל מתוך מקרא דירמי', אבל בעלמא מנ"ל דס"ל מתוך, דבשלמא לב"ש הי' פשוט לרש"י דאין להקשות, וצריך לומר איזה דיחוי דלא יליף מקרא דירמי' אבל על ר"י קשה מנ"ל להמציא דין חדש לב"ה דאמרינן מתוך הא מצינן למימר דוקא הוצאה אית לי' מתוך מקרא דירמי', וע"כ הוצרך רש"י לתרץ דס"ל לר"י לסברא פשוט' דליכא למילף כלל מקרא דירמי' דאמרינן מתוך די"ל דל"א וירמי' הי' מזהירן על השבתות שהם חמורים והלוואי ישמע ולעולם דל"א מתוך וכיון דב"ה ע"כ אית להו מתוך או מסברא או ממקום אחר ולאו מקרא דירמי' שוב אין לחלק בין הוצאה לשאר מלאכות ומיושב קושית מהרש"א דליכא למימר משום מתוך לא הזהירן דאדרבא זהו קושית רש"י דלמא משום מתוך וממילא ל"א מתוך רק בהוצאה וע"כ הוצרך רש"י לומר דאף בלא מתוך אין קושי' על שלא הזהירן על יו"ט ומיושבים היטב כל הקושי' ודוק היטב כי לע"ד הוא כפתור ופרח בישוב דברי רש"י ז"ל:

ג

ולפ"ז י"ל דרש"י ס"ל לר"י דל"א מתוך רק בהוצאה ממילא מיושב ג"כ הקושי' שהק' בתוס' על רש"י מהאופה מיו"ט לחול כיון דל"ב צורך קצת למה לא יהי' מותר משום מתוך, ולפ"ז י"ל דס"ל כר"י דל"א מתוך רק בהוצאה, אך לר"י תיקשי לשיטת רש"י ממתניתין דכיצד מפרישין חלה וקשה לר"י למה הוצרך לומר לא זהו חמץ כו' יהא מותר לאפותו משום מתוך, ולכאור' אפ"ל דע"כ לא ס"ל לרש"י דל"ב צורך קצת רק אי ילפי' מקרא דירמי' דסתם משא הוי שלא לצורך לגמרי משא"כ לר"י דלא יליף לי' מקרא דירמי' כיון דס"ל דבכל מלאכות אמרינן מתוך י"ל באמת דבעי עכ"פ צורך קצת, כיון דע"כ לומר דיליף לומר מתוך ממ"ד אשר יעשה לכל נפש וגו' וכמ"ש המג"ש דמשמע דבעי דומי' דאוכל נפש, וי"ל ראי' דלבעלי הגמ' ג"כ לא הי' הדבר ברור אי אמרינן מתוך בכל מלאכות או רק בהוצאה ממ"ד בפסחים ר"פ א"ד דף ס"ח ע"ב ר"י לטעמי' דאמר שמחת יו"ט מצוה כו' עד אמר רב אשי ולמאי דס"ל נמי לר"א שמחת יו"ט רשות אית לי' פירכא,

ולכאור' יפלא מאי בעי ר"א בזה כיון דמצינו למימר דאף ר"י ס"ל שבות דמצוה שאני רק דאזיל לשיטתו דס"ל שמחת יו"ט מצוה והוי שבות דמצוה א"כ מנ"ל לר"א לומר אף למאי דס"ל לר"א אית לי' פרכא כיון דמר"י אין ראי' דפליג עד ר"א בסברא זו דשבות דמצוה שאני האיך יכול ר"א מצד סברתו לחלוק על התנא ר"א וצע"ג לענ"ד:

ע"כ נראה לי עפי"מ דיש עוד לדקדק שם בגמרא דאמר ר"י לטעמי' דאמר שמחת יו"ט מצוה דהו"ל לומר ואזדא לטעמי' אתרווייהו אר"א ור"י דר"א ס"ל שמחת יו"ט רשות ור"י ס"ל שמחת יו"ט מצוה, ונראה לי דלכאור' יש להקשות נהי דר"א ס"ל או כולו לה' או כולו לכם מ"מ מי שרוצה לקיים לכם ודאי דעושה מצוה וא"כ אף לדידי' מצינו שהתירו משום מצוה ולא משום שבות ומאי אהדר לי' לר"י מאי ראי' רשות למצוה, וצ"ל דמ"מ לא מקרי מצוה גמורה כיון דאפשר לפטור מזה ע"י כולו לה' ולגבי מצוה שא"א לפטור ממנו קרי לי' רשות, אך עדיין קשה דהא נ"מ במי שכבר התחיל במצות לכם דשוב א"י לקיים כולו לה' והוי מצוה גמורה ואפ"ה התירו לו משום מלאכה ולא התירו לו משום שבות, ודוחק לומר כיון דבתחילה הי' יכול לפטור ממצוה זו לא נק' מצוה גמורה דכיון דעכשיו מוטל עליו לקיים לכם ודאי דהוי מצוה ואפ"ה לא התירו לו משום שבות:

ד

ונ"ל דהתוס' הקשו הא בעצרת כ"ע מודו דבעינן לכם וא"כ לר"א מצינו שלא התירו שבות דמצוה, ותי' דל"ה טעמא משום לכם רק מסברא, ועי' בשאגת ארי' ה' ראש השנה תי' לקושי' התוס' ע"ג דכיון דבשאר יו"ט הוי רשות א"כ הא דהתירה התורה אוכל נפש לא משום מצות שמחת יו"ט דהא בשאר יו"ט הוי רשות ואפ"ה התירה התורה, וא"כ גם מעצרת אין ראי' נהי דהוי מצוה מ"מ היתר או"נ לאו משום מצוה הוא רק כמו שאר יו"ט וא"כ שפיר אסרו משום שבות משא"כ בקרבן דהמצוה דוחה לעשות מלאכה גמורה הוי שפיר ק"ו להתיר משום שבות אבל ר"י דסבירא לי' כל שמחת יו"ט הוא מצוה וע"כ ס"ל הא דהתירה התורה משום מלאכה מחמת מצות שמחת יו"ט ואפ"ה אסרו חכמים משום שבות ע"כ גם בקרבן מצינן למימר והוא תי' נכון וברור, ולכאורה יפלא על תוס' שלא תירצו כן, ועי"ש בש"א דמזה הוכיח דאף בר"ה שייך מצות שמחת יו"ט דאל"כ הדרי' הקושי' על דוכתי' על ר"י דע"כ לאו משום מצוה התירה התורה או"נ דהא בר"ה ל"ש מצות שמחת יו"ט ואפ"ה התירה התורה אוכל נפש:

ה

אמנם לענ"ד קשה לפי' זה איך אפשר דלר"י לא הותר או"נ רק משום מצות שמחת יו"ט א"כ מי שכבר קים חציו לכם וא"צ לאכול משום שמחת יו"ט וכי יהי' אסור לעשות

מלאכת או"נ ומקרא מלא דבר הכתוב אך אשר יעשה לכ"נ כו' וא"כ ע"כ מוכח דלאו משום מצוה התיר הכתוב וא"כ הדרי' הקושי' על ר"י לדוכתי' מאי ראי' רשות למצוה בלא פי' הש"א הנ"ל הוי א"ש דסו"ס אשכחן במצוה שאסרו משום שבות דהיינו במי שלא קיים לכם עדיין אבל לדברי הש"א כיון דהוי במקום אחד רשות שוב ל"א דההיתר הי' מכח מצוה וע"כ לר"י לעולם הוי מצוה וקשה ממי שקים כבר לכם, אמנם נראה די"ל כיון דר"י מסתמא ס"ל כב"ה דאמרינן מתוך א"ש דלעולם עיקר ההיתר הוא משום מצוה והא דהותר אף שלא במקום מצוה כגון מי שקיים לכם הוא משום מתוך וכיון דעיקר ההיתר הוא משום מצוה ואפ"ה אסרו חכמים משום שבות השיב ר"י שפיר יו"ט יוכיח:

1

ולפי"ז י"ל דגם התוס' אסיק אדעתין ס' השג"א ואפ"ה הקשו שפיר, כיון בחד יו"ט אשכחן דהוי מצוה והוצרך התורה להתיר או"נ ואפי' שלא לצורך מצוה משום מתוך ע"כ בשאר יו"ט התירה דקדושת יו"ט שוה בכל הי"ט וכיון דהותר בחד יו"ט הותרו כל הימים טובים, ועי"ש במג"ש שכתב לרש"י דאפי' שלא לצורך הותר למה לי משום מתוך וכתב דטעם התורה גופי' הוא משום מתוך הואיל והוצרך להתיר לצורך התירה ג"כ שלא לצורך, וא"כ י"ל דמאותו הטעם גופי' התירה התורה בכל ימים טובים והקשו תוס' שפיר, ולפ"ז נסתר הוכחת הש"א על ר"ה די"ל דל"ה מצוה ואפ"ה הותר משום מתוך שהותר בשארי ימים טובים:

ולפי"ז יש ליישב דקדוק הנ"ל דל"א על ר"א ג"כ ואזדא לטעמי', די"ל דר"א ס"ל כב"ש דל"א מתוך דר"א שמותי הוא מתלמידי שמאי ועי"ש בפרק המביא עומד אדם על המוקצה דתוס' הביאו בשם הירושלמי דמקשה ור"א כו' מתלמידי ב"ש, וכיון דלית לי' מתוך אף אי הוי סבר בשמחת יו"ט כר"י חציו לה' וחציו לכם אפ"ה מוכח דלאו מצוה התיר הכתוב משום חציו השני, ולדידי' ע"כ לאו טעמא משום מתוך ע"כ לא קאמר רק ר"י לטעמי':

ולפי"ז מיושב מה שהקשיתי לעיל לר"א ממי שכבר התחיל במצות לכם דהוי מצוה, די"ל דע"כ לאו משום מצוה התיר הכתוב ממי שלא התחיל במצות לכם ולדידי' ליכא למימר משום מתוך, והא דהקשו תוס' מעצרת היינו דלא צריך לומר ר"י לטעמי' דאף לר"א אשכחן מצוה בעצרת, וכיון דר"י ס"ל מתוך י"ל דמשום מצוה של עצרת התיר הכתוב בכל ימים טובים משום מתוך ובזה מיושב הקושי' הנ"ל על ר"א די"ל ר"א ס"ל דל"א מתוך רק בהוצאה וא"כ קשי' לי' עדיין מה השיב ר"י דנהי דס"ל שמחת יו"ט מצוה מ"מ מוכח דמשום רשות התיר הכתוב ממי שכבר קיים חציו לכם וליכא למימר משום

מתוך דבשאר מלאכות ל"א מתוך וע"כ הוצרך לומר דאף למאי דס"ל לר"א שמחת יו"ט רשות אית לי' פירכא:

ז

שוב עלה ברעיוני בעזהש"י דלא צריכן למימר דרב אשי ס"ל דלא כמסקנת הגמרא דאמר ר"י אפיק הבערה ובישול ומוכח דאמרינן מתוך אפי' בשאר מלאכות רק די"ל לפי"מ שכתב הפ"י בישוב הר"מ ולשון הרה"מ דכתב דל"א מתוך רק בהוצאה והבערה והעולה מדבריו דהוצאה והבערה דמי' למכשירין ובמכשירין ל"א מתוך כיון דאשכחן דחילק רחמנא אף לר"י דקי"ל כוותי' בין מכשירין שאפשר לעשות מעיו"ט למכשירין שאי אפשר לעשות מעיו"ט ע"כ ל"א במכשירין מתוך, ולפ"ד תיהדר הקושי' הנ"ל לדוכתי' דע"כ לא משום מצוה התיר הכתוב ממי שכבר קיים חציו לכם ואי משום מתוך הא נ"מ במכשירין דל"א מתוך, ואפ"ה הותר למי שכבר קיים חציו לכם דלא אשכחן חילוק בזה ומקרא מלא דיבר הכתוב לכם לכל שבצרכיכם לר"י דקי"ל כוותי', ומוכח ע"כ דלאו משום מצוה התיר הכתוב מלאכת אוכל נפש ומכשירין וצ"ל דסוגית הגמרא אזלא לרבנן דלא דרשי לכם לכל שבצרכיכם וס"ל דאפי' מכשירין שאי אפשר לעשותן מעיו"ט אסור ע"כ קאמר שפיר ר"י לשיטתו דשמחת יו"ט מצוה ואי משום שכבר קיים לכם י"ל דשרי משום מתוך, אבל רב אשי י"ל דרצה לאוקמי לר' יהושע אליבא דהלכתא דאסיק רבא [דף כ"ח] דהלכה כר"י במכשירין שאי אפשר לעשות ותו ליכא למימר ר' יהושע לשיטתו דקשי' ממכשירין כמ"ש ממי שכבר קיים לכם ע"כ הוצרך לומר ולמאי דס"ל נמי לר"א שמחת יו"ט רשות אית לי' פירכא כיון דאליבא דהלכתא מוכח אף לר' יהושע דלאו משום מצוה התיר הכתוב כדמוכח ממכשירין ודוק היטב:

ח

והנה לכאורה הי' אפשר לומר לפ"ז אף אי נימא דר"א אית לי' מתוך אפ"ה ל"ה מצי למימר ר"א לטעמי' כמו שדקדקנו לעיל דהא ר"א אית לי' להדי' בפ' תולין את המשמרת דמכשירין מותר ביו"ט וא"כ אפי' אי הוי סבר שמחת יו"ט מצוה הי' מוכח דלאו משום מצוה התיר הכתוב מדמותר אפי' למי שכבר קיים חציו לכם ואי משום מתוך הא במכשירין ל"א מתוך אך לכאורה הא ליתי' לפי טעם הפ"י דהא דל"א במכשירין מתוך הוא מטעם דהתורה גופי' חילקה במכשירין בין אפשר לעשות מעיו"ט ללא אפשר, ור"א הא ס"ל התם בפ' תולין דאפי' מכשירין שאפשר מותר א"כ לדידי' אין חילוק בין מכשירין לאוכל נפש, ואי הוי סבר מתוך אף במכשירין אמרינן מתוך ושפיר הוי מצינן למימר

דמשום מצוה התיר הכתוב ולמי שכבר קיים לכם הותר משום מתוך, וע"כ הוי קשי' דיקדוק הנ"ל לימא ר"א לטעמי', וצ"ל כמ"ש לעיל דר"א שמותי ול"ל מתוך:

ט

אך עדיין משום הא לא ארי' דהא הפ"י הוכיח דע"כ במכשירין ל"א מתוך, דא"כ בטלת כל מלאכת יו"ט דכמעט כולם שייך במכשירים חוץ מזריעה עי"ש וע"כ הוכרח לחילוק הנ"ל דבמכשירין ל"א מתוך והסביר הדבר בטוב טעם ממה דחילקה התורה גופי' בין מכשירין שאפשר כו', אמנם אפי' לר"א דס"ל אפי' מכשירין שאפשר מעיו"ט מותר ביו"ט אי הוי סבר מתוך ע"כ צריכין לומר דבמכשירין לא אמרי' מתוך מחמת הקושי' הנ"ל דיהי' מותר לפי"ז כל מלאכת יו"ט כמ"ש הפ"י, ואין לומר באמת טעמא מאי, ונראה פשוט לפימ"ש המגיני שלמה דמתוך נפקא לן מדכתיב אשר יעשה לכל נפש מלשון זה משמע כיון דהמלאכה הוא מלאכה שנעשית באוכל נפש מותר אפי' שלא לצורך אוכל נפש ולפ"ז י"ל שפיר דמכשירין כיון דנפקא מדכתיב לכם לכל שבצרכיכם משמע דווקא דבר הצורך ע"כ במכשירין ל"א מתוך וכיון דזכינו לדין שפיר מצינן למימר דר"א אית לי' מתוך ואפ"ה מוכח לדידי' דלאו משום מצוה התיר הכתוב ממי שכבר קיים לכם ואי משום מתוך קשי' לדידי' ממכשירין ודוק היטב:

ולפי"ז נסתר מה שהי' נ"ל לכאורה ליישב קושי' הלח"מ ופ"י שהקשו ע"מ דאמר מני ב"ש היא דלמא ע"כ לית לי' לב"ש מתוך רק בהוצאה דהוי כעין מכשירין, ונדחקו בישוב קושי' זו והי' נ"ל עפמ"ש לעיל דר"א שמותי הוא, ולר"א דס"ל דאפי' מכשירין שאפשר מותר ע"כ לדידי' אין חילוק ולפמ"ש כאן דאף מאן דס"ל דמכשירין שאפשר מותר אפ"ה מוכח דל"א מתוך במכשירין הדרי' הקשי' לדוכתי':

י

אמנם נראה די"ל עפ"מ שהקשו התוס' בשבת ר"פ תולין תמי' קיימת לכאו' ע"מ דאמר הא דר"א עדיפא מדר"י דקשה ממנ"פ אם אין מוכרח דרשא דהוא דלמא ר"י לית לי' ומנ"ל לעשות שלש מחלוקת ע"ש, ונ"ל די"ל כיון דפשטי' דקרא דאשר יעשה לכל נפש משמע דנימא מתוך וכמ"ש המג"ש וצ"ל טעמא דב"ש דלית להו מתוך, וי"ל דהיינו טעמא דהוא אתי למעוטי דוקא אוכל נפש עצמו הותר דלא נטעי לומר מתוך, ולפ"ז אין ראי' למעט מכשירין שאפשר לעשות כו', וע"כ אתי הכל שפיר דר"א דהוא מתלמידי שמאי ולית לי' מתוך וע"כ ממילא אף מכשירין שאפשר מותר ואין לנו ראי' לאסור אבל לדידן דקי"ל מתוך הוי הוא מיותר ע"כ צ"ל דאתי למעוטי מכשירין שאפשר לעשותן מעי"ט, וכיון דזכינו לדין דמוכח לר' אליעזר דס"ל אפי' מכשירין שאפשר מותר דהוא

אתי למעוטי דלא נימא מתוך א"כ מוכח דב"ש לית לי' מתוך כלל ע"כ קאמר שפיר דא"ל מני ב"ש הוא לפי הנחה דב"ש ור"א בחדא שיטה קיימי ולפ"ז ממילא מיושב קושית התוס' שהקשו דהו"מ למימר ר' עקיבא היא והיינו ר"ע דריש פסחים דאית' התם בגמ' ש"מ מדר"ע דל"ל מתוך, ולפמ"ש י"ל דמדר"ע לא מוכח דהו"מ למימר דוקא בהבערה ל"ל מתוך דהוי ג"כ כעין מכשירין דאינו באוכל נפש עצמו וכמ"ש הפ"י לפ' דברי הר"מ שכ' חוץ מהוצאה והבערה ע"כ קאמר הגמרא הא מני ב"ש דב"ש כר"א והוא למעט מתוך ממילא ל"א כלל מתוך:

יא

אמנם חוץ לדרך זה נ' בפשוט ליישב קו' הפ"י והלח"מ שהקשו דלמא ב"ש רק בהוצאה לי' להו מתוך, דלקמן אי' במתני' בש"א לא יחם אדם חמין לרגליו אא"כ ראוים לשתי' וב"ה מתירין ולפ"ז מוכח פשוט דב"ש לית להו מתוך, וא"ל לפ"ז האיך ס"ד לומר דבעירוב והוצאה פליגי ודכ"ע ל"ל מתוך תיקשי אב"ה דהתירו להחם חמין לרגליו, די"ל פשוט דטעמא דב"ה דהוי או"נ עצמו כדס"ד התם דאפי' ב"ש מתירין לעשות מדורה עד דאבעי' מדורה מאן קתני לה ע"ש עכ"פ לב"ש מוכח להדי' דאפי' בבישול לית להו מתוך דהא להחם חמין משמע רק בישול המים אע"פ שהאש מוכן וא"צ להבעיר ומיושב ממילא קו' התו' דלא מצינן למימר ה"מ ר' עקיבא היא דלר"ע הו"מ למימר דוקא בהבערה ל"ל מתוך ודוק:

יב

שוב נ"ל ראי' ברורה למ"ש לעיל אות ו' בישוב קו' השאגת ארי' וכתבתי בעזה"י כיון דהותר בי"ט של עצרת משום לכם ממילא הותרו כל הימים טובים ע' לעיל, ונ"ל ראי' לזה דאל"כ אינו מובן תי' התוס' כלל מה שתי' דלא נפקא מקראי רק מסברא וקש' דע"כ הוא ס' דאורייתא דבעצרת בעי לכם דאל"כ כיון דמדאוריי' לר"א דוקא או כולה לה' או כולה לכם איך מותר לשנות בעצרת להיות חציו לה' וחציו לכם., אע"כ דהוי סברא דאורייתא דבעצרת בעינן ג"כ לכם וא"כ מאי הועילו תוס' בתירוצם דהוי רק מסברא:

יג

אמנם לפמ"ש א"ש די"ל כיון דסבר ר"א דהיכא שהותר משום מלאכה מכש"כ משום שבות וע"ז מביא ראי' ר"י מיו"ט דהותר מ"מ ולא התיר משום שבות ע"כ ל"ה מצי לאתויי ראי' מעצרת ולומר דמזה מוכח דגבי מצוה הותר משום מלאכה ולא משום שבות, דקשה אדרבא כיון דזה סברא פשוטה דהיכא דהותר משום מלאכה מכש"כ משום שבות א"כ מוכח מזה לסתור הסברא דעצרת הוא מצוה ולומר דכל היתר מלאכה הוא משום מצוה

דא"כ אף משום שבות לא הו"ל לחכמים לאסור בשלמא לר"א גופי' ל"ק כיון דס"ל אע"ג דשייך מצוה ג"כ מ"מ עיקר ההיתר הי' משום רשות וע"כ לא התירו משום שבות שפיר מצינן לקיים סברא זו דבעצרת בעי לכם אבל לשיטת ר"י דנימא כיון דעצרת הוי מצוה ע"כ משום מצוה התיר הכתוב ואפ"ה אסרו משום שבות ק' מה"ת לדחות קו' דר"א אדרבא מסתבר יותר לדחות ס' זו דעצרת בעי לכם ולומר דההיתר הוא משום מצוה ואפ"ה אסרו חכז"ל משום שבות שהוא נגד הסברא לר"א ע"כ הוצרך לומר ר"י לטעמי' דס"ל מקרא חציו לה' וחציו לכם, אבל לפי' הפשוט בתוס' וכמו שהבין הש"א דקושיתם לר"א, הנה תירוצם תמוה מאוד שכתבו דהוי רק מסברא, מאי נ"מ כיון דע"כ הוא סברא דאוריית' מה לי אם הוא מקרא או מסברא סוף סוף אשכחן דהותר משום מלאכה ולא משום שבות אלא ודאי כדכתיבנא ודוק היטב:

יד

וליישב קו' התוס' בדרך אחר נ' עפ"מ דתמו' לכאו' הא דאמר רבה הכל מודים בעצרת דבעי נמי לכם מ"ט יום שניתנה בו תורה לישראל, מנ"ל מצד הסברא דמשום נתינת תורה לישראל צריך לכם יותר מפסח דהוציאנו הש"י מעבדות לחרות ואפ"ה ל"ב לכם לר"א, גם יש לדקדק כיון דאנן קיי"ל כר' יהושע א"כ אין נ"מ במה דאמר הכל מודים רק לר"א ק' טעמא דשמאי אתי לאשמעי' וכעין זה הקשה הכפת תמרים בסוכה ר"פ לולב הגזול במאי דאמר ר"כ ל"ש אלא בתקף חבירו והוציאו מסוכתו, אבל גזל עצים וסיכך בהן ד"ה אין לו אלא דמי עצים בלבד ע"ש וכן הקשה הפ"י שם, בשלמא מאי דאית' הכל מודים בשבת כו' נ"מ לר"י ג"כ כיון דלא כתיב לכם ואינו דומה לי"ט משא"כ עצרת פשיטא דלדידן דקי"ל כר"י בעי לכם:

טו

ע"כ נ"ל עפי"מ שנודע דעיקר יו"ט של עצרת שהוא לאחר מ"ט ימי הספירה ממחרת השבת השביעית, ויום מתן תורה הוא פלוגתא דר"י ורבנן במס' שבת אם הוא ו' סיון או ז' סיון וע' מג"א סי' תפ"ט ובפר"ח שם שכ' בשם הריב"ש דיום מתן תורה אינו תלוי ביום הביכורים רק לפי חשבונינו עצרת הוא תמיד בששה לחודש מכוון לימי הספירה ביום הביכורים אבל בזמן שקדשו ע"פ הראי' היה אפשר להיות עצרת בה' בחודש אם עברו ב"ד חודש אייר ומתן תורה נשאר בו' או בז' בסיון לכל מר כדאית לי'.

והנה בלתי ספק כשנזכה לקדש ע"פ הראי' שיהי' ב"ד גדול בירושלים בב"י א"ס ויתרמי שיהי' אייר מלא ויהי' יום העצרת יום א' לפני זמן מתן תורה בלתי ספק גם ביום מתן תורה נעשה משתה ושמחה לכבוד יום מתן תורה, ולפ"ז א"ש ולא ק' מה שהקשינו

מנ"ל לרבה דעצרת יהי' חלוק משארי ימים טובים כיון דגם בשארי ימים טובים זכינו לדבר גדול יציאת מצרים מעבדות לחירות וע"כ מנ"ל דבעי לכם ולפמ"ש א"ש די"ל ודאי מצד יו"ט של עצרת שהוא יום הביכורים כמו שארי ימים טובים או כולה לה' או כולה לכם לר"א רק לפי חשבונינו שהוא תמיד יום מתן תורה צריכין לעשות משתה ושמחה מצד יום מתן תורה דודאי לר"א אי אתרמי סעודת מצוה סעודת מילה בי"ט ודאי צריכין לעשות שמחה רק מצד יו"ט ס"ל דגלי רחמנא או כולה לה' או כולה לכם, וע"כ לדידן דתמיד הוא יום מתן תורה בעי לכם לשמחת מתן תורה, וא"ש מה שהקשינו לעיל טעמא דר"א אתי לאשמעי' די"ל דנ"מ לדידן כשנזכה לקדש ע"פ ראי' בב"י א"ס צריכין לעשות משתה ויו"ט לזמן מתן תורה אף אם יתרמי שיהיה ביום שלאחר עצרת:

ולפ"ז מיושב קושית תוס' דנימא משום עצרת דבעי לר"ע לכם אף לפ"מ שישבתי לעיל קושי' הש"א דקושיא הוא לר' יהושע אך לפמ"ש דאין זה ענין לי"ט של עצרת מצד שם י"ט של עצרת רק אם מתרמי שהוא זמן מתן תורה לפ"ז ליכא למימר דהיתר אוכל נפש הוא משום י"ט של עצרת די"ט של עצרת גופי' א"צ לכם לר"א ע"כ ליכא למימר דהיתר אוכל נפש הוא משום י"ט של עצרת כיון דמצד עצרת גופי' ל"ב לכם לר"א כמו בשאר ימים טובים רק ע"צ ההזדמן משום מתן תורה ושוב ליכא למימר דהתורה התירה אוכל נפש משום מצוה זו כיון דאינו מצד יו"ט ע"כ הוצרך לומר ר' יהושע לטעמי', כן נלע"ד נכון וישר מאוד בעזה"י:

סליק